

Міжнародний гуманітарний університет
Одеська обласна державна адміністрація
Національний університет «Одеська юридична академія»
Одеська регіональна торгово-промислова палата
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
Білоруський державний університет
кафедра міжнародних економічних відносин
Вища школа економіки (м. Вроцлав)
Інститут національної економіки НАН Румунії

**«ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК:
ВІД МІКРО- ДО МАКРОРІВНЯ»**

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

8 квітня 2016 р.

м. Одеса

УДК 330.34(063)

ББК 65.011я43

П 78

Організаційний комітет:

Голова оргкомітету:

Крижановський А.Ф. – д-р юрид. наук, професор, ректор Міжнародного гуманітарного університету.

Члени оргкомітету:

Козловський Р.С. – завідувач сектору інвестицій у туризм управління залучення, супроводу і моніторингу інвестиційних проектів Одеської обласної державної адміністрації;

Коваленко М.П. – д-р фіз.-мат. наук, професор, Заслужений діяч науки та техніки, зав. кафедри менеджменту МГУ;

Якубовський С.О. – д-р екон. наук, професор, зав. кафедри світового господарства та міжнародних економічних відносин ОНУ ім. І.І. Мечникова;

Чирков Ю.П. – начальник Управління з зовнішньоекономічної, виставкової діяльності та роботи з членами палати, Одеська регіональна торгово-промислова палата;

Раду Тудор Петре – Ph.D, керівник проектів, Інститут національної економіки, Академія наук Румунії;

Кібік О.М. – д-р екон. наук, професор, академік Транспортної академії України, зав. кафедри національної економіки НУ «ОЮА»;

Деркач Т.В. – к-т геогр. наук, доцент, доцент кафедри менеджменту МГУ;

Кобилянська А.В. – к-т екон. наук, доцент, доцент кафедри менеджменту МГУ;

Головченко О.М. – д-р екон. наук, професор, зав. кафедри економіки та міжнародних економічних відносин МГУ;

Гончарук А.Г. – д-р екон. наук, професор, головний редактор науково-практичного журналу «Прикладний менеджмент та інвестиції», зав. кафедри бізнес-адміністрування і корпоративної безпеки МГУ;

Вежбенець В. – Державна вища техніко-економічна школа, м. Вроцлав;

Данільченко О.В. – д-р екон. наук, професор, зав. кафедри міжнародних економічних відносин, проректор з навчальної роботи, Білоруський державний університет.

Проблеми та перспективи розвитку національних економік: від мікро- до макрорівня : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 8 квітня 2016 р.) / за ред. Коваленко М.П., Деркач Т.В., Кобилянської А.В. – Одеса : МГУ, 2016. – 292 с.

ISBN 978-966-916-082-9

До збірника матеріалів конференції увійшли тези доповідей, що стали предметом обговорення учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми та перспективи розвитку національних економік: від мікро- до макрорівня», що відбулася у м. Одесі 8 квітня 2016 року у Міжнародному гуманітарному університеті.

Матеріали конференції можуть становити інтерес для наукових працівників, викладачів, працівників судових та правоохоронних органів, студентів вищих навчальних закладів, а також для всіх, хто цікавиться сучасним станом та перспективами розвитку економічної науки.

УДК 330.34(063)

ББК 65.011я43

ISBN 978-966-916-082-9

© Міжнародний гуманітарний університет, 2016

жодним централізованим рішенням сформувати по-справжньому інноваційні тенденції. Потрібні ринкові механізми, що роблять розвиток науки, впровадження її досягнень економічно вигідними, такими, що приносять зиск і науковцю-розробнику, і підприємцю. Однак в економіці України такі механізми відсутні, та ще й існує ціла низка обмежень, що стає особливо помітним в останні роки: фінансові обмеження; нерозвиненість індустріальної бази; висока залежність від кон'юнктури ринків сировини та енергоносіїв; недосконалість енергетичної інфраструктури; недостатній рівень комп'ютеризації національної економіки; нерозвиненість зовнішньоторговельної інфраструктури та нестабільна експортна політика; неврегульованість питань інтелектуальної власності. Всі ці проблеми є нагальними та потребують якнайшвидшого вирішення для можливості зростання економіки України.

Тому необхідною передумовою розвитку науково-технічної діяльності в Україні є розробка ефективної моделі державного фінансування. І в першу чергу мова повинна йти про комплекс заходів із запровадження конкурсних принципів фінансування досліджень, запровадження нових форм фінансової підтримки інноваційного бізнесу, поступового формування системи податкового стимулювання науково-технічної сфери.

Література:

1. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 13.12.91 № 1977-ХІІ [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: http://www.osvita.org.ua/pravo/law_06/part_06.
2. Омеляненко В.А. Міжнародний трансфер технологій в контексті побудови високотехнологічної економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fei.idgu.edu.ua/conference/dokl/d111.pdf>.
3. Офіційний сайт Державного комітету статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

УПРАВЛІННЯ ДЕТЕРМІНАНТАМИ СТРУКТУРНИХ ДИСПРОПОРЦІЙ РИНКУ ПРАЦІ В УМОВАХ ЦИВІЛІЗАЦІЙНИХ ЗМІН

Вдовічен А.А.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри менеджменту та туризму

Чернівецького торговельно-економічного інституту

Київського національного торговельно-економічного університету.

Теоретичним та прикладним аспектам проблем трудової сфери присвячені дослідження О. Амоші, В. Антонюк, В. Близнюк, А. Колота, Е. Лібанової, Л. Лісогор, В. Мандибури, Л. Шинкарук та ін. Однак вивчення проблем структурних диспропорцій у трудовій сфері, узагальнення та класифікація

основних детермінант цих процесів, оцінка їх впливу на макропропорції країни не втрачають своєї актуальності та своєчасності.

Дослідники українських реалій Л.С. Лісогор, О.О. Беляєв, зазначають, що основними детермінантами структурних диспропорцій ринку праці на сьогодні є нестабільності політичної ситуації, відсутності узгодженості дій суб'єктів державного управління, структурна, макроекономічна та інституційна макроекономічна кризи, що призводить до скорочення можливостей створення нових робочих місць; поступового звуження обсягів попиту на робочу силу з одночасним наростанням деформаційних змін у його структурі [2, с. 168-175].

Провідний фахівець у сфері соціально-трудових відносин А. Колот відзначав асиметрії розвитку соціально-трудової сфери, що породжуються зовнішніми та внутрішніми детермінантами, а саме: глобалізацією світової економіки; погіршенням демографічної структури населення в цілому і економічного активного зокрема; лібералізацією соціально-економічної політики; уповільненням темпів економічного зростання; трансформацією інституту зайнятості та різновекторністю змін на ринку праці; зниженням ролі соціального діалогу в оптимізації відносин між провідними соціальними силами; зниженням ролі держави у забезпеченні стійкого розвитку соціально-трудової сфери [1, с. 168-175].

Сучасний розвиток ринку праці України як сфери прикладання праці відбувається під знаком його необхідної адаптації до економічної ситуації, яка характеризується насамперед триваючим спадом виробництва, все ще значною фінансовою розбалансованістю економіки, недостатньою динамічністю заходів щодо реформування господарського механізму, триваючим збройним конфліктом в країні. Сучасному ринку праці притаманні серйозні проблеми і протиріччя:

1. Спотворення макропропорцій в економічному розвитку країни, які проявляються у порушенні співвідношень темпів зростання продуктивності праці та оплати праці.

2. Деформалізація соціально-трудових відносин. Це свідчить про наявність значного прошарку тіньової зайнятості.

3. Нетипова гнучкість українського ринку праці, що проявляється у пристосуванні до ринкових змін не шляхом зміни чисельності зайнятих, а гнучкою заробітною платою та затримками її виплати [3, с. 86-101].

Диспропорції соціально-трудової сфери можуть бути декількох видів, серед яких можна виокремити: структурно-економічні, соціальні, гендерні, інформаційні, ринкові. Ринок формує дисбаланси виробництва, розподілу та споживання, що, відповідно, сприяє деструктивним зрушенням ринку праці. До структурно-економічних диспропорцій відносяться відмінності у розподілі зайнятих за видами економічної діяльності, відмінності у забезпеченні окремих галузей якісною робочою силою. Структурна невідповідність параметрів попиту на робочу силу та її пропозицією визначаються насамперед економічними факторами, а саме нерівністю розвитку окремих секторів економіки, динамікою підприємницької активності, доступністю кредитних ресурсів та ін. Соціальні диспропорції характеризуються диференціацією в

доходах населення, оплаті праці та розповсюдженні такого асоціального явища як бідність. Гендерні диспропорції визначаються соціально-статевими ролями на ринку та у суспільстві.

Структурна асиметрія ринку праці проявляється у такому виді безробіття, як структурне. Фахівцями прийнято розглядати структурне безробіття як соціально-економічне явище, за якого структура пропозиції робочої сили не відповідає потребам економіки країни за професійними групами, видами економічної діяльності внаслідок структурних та технологічних змін в економіці, недосконалості освітньої системи. Можна виокремити такі наслідки поширення структурного безробіття: втрати часу та коштів на перенавчання та перепідготовку фахівців потрібної кваліфікації, можливість зниження соціального статусу та значущості для працівників, зміна орієнтацій та способу життя представників багатьох професій, можливість втрати продуктивності праці на період соціальної та професійної адаптації.

В Україні традиційними є суттєві регіональні диспропорції розвитку ринку праці, до сьогодні відсутня ефективна регіональна політика зайнятості, заснована на ґрунтовному аналізі регіональних відмінностей і можливих перспектив розвитку регіональних ринків праці, перш за все, в регіонах з істотною деформацією структури населення, специфікою соціально-економічного розвитку, переважанням виробництв з високою концентрацією промислових або сільськогосподарських підприємств.

Важливе значення для регулювання ринку праці має обґрунтована міжсекторальна диференціація заробітної плати. Наочно видно ті види діяльності, в яких розмір заробітної плати перевищує аналогічний показник в середньому по країні: це традиційно фінансова діяльність, операції у сфері нерухомості та майна, найменшими показниками характеризується сільське господарство, бюджетні галузі.

Однак міжгалузеві співвідношення зарплат були і залишаються незадовільними, а це дає вказує на те, що рівень заробітної плати в Україні значною мірою визначається приналежністю до визначеної сфери економічної діяльності, а не формується, як це повинно бути, під впливом визнаних світовою практикою зарплато-утворюючих факторів, якими є кількість, якість і результати праці.

Основними механізмами подолання соціальних диспропорцій ринку праці є створення необхідних умов підвищення кожним працівником свого добробуту за рахунок особистого трудового вкладу та ділової активності:

– зміна пріоритетів державної соціальної політики з виключно підтримки соціально вразливих верств населення на пріоритетність забезпечення умов для реалізації трудового потенціалу бідного населення, що має активну життєву позицію;

– здійснення деталізованого дослідження тих механізмів ринку праці, які сприяють виникненню бідності працюючих та визначення ризиків для працездатного населення щодо настання бідності;

– усяляка підтримка середнього класу як головного актора цивілізованого ринку праці, здатного узяти на себе відповідальність за власне майбутнє і вмотивованого до підвищення життєвого рівня;

– створення умов для легалізації доходів населення: нагляд за діяльністю роботодавців з точки зору приймання і звільнення найманих працівників і оплати їх праці;

– розвиток програм підтримки малого бізнесу, за рахунок якого можуть бути створені нові, якісні робочі місця;

– перегляд методології формування прожиткового мінімуму [3, с. 86-101].

Посилення впливу держави на оплату праці в малому та середньому бізнесі. Йдеться передусім про усунення нелегальної зайнятості, більш жорсткий контроль та відповідальність при порушенні законодавства з питань найму та мінімальних розмірів оплати праці.

Література:

1. Колот А.М. Еволюція ролі держави та інструментарію її впливу на розвиток соціально-трудової сфери / А.М. Колот // Соціально-трудові відносини: теорія і практика. – 2011. – № 1. – С. 5–13.

2. Лісогор Л.С. Узгодження гнучкості ринку праці та соціальної захищеності працівників в Україні: проблеми та перспективи / Л.С. Лісогор // Формування ринкової економіки : [зб. наук. праць / відп. ред. О.О. Беляєв] ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». – 2010. – Спец. вип. – Т. 3 : Соціально- трудові відносини: теорія та практика. – С. 168–175.

3. Структурні трансформації в економіці України: динаміка, суперечності та вплив на економічний розвиток : наукова доповідь / [Шинкарук Л.В., Бевз І.А., Барановська І.В. та ін.] ; за ред. чл.-кор. НАН України Л.В. Шинкарук; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». – К., 2015. – 304 с. : табл., рис.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Горбань В.Б.

*кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник*

Львівського державного університету безпеки життєдіяльності

Стрімка глобалізація економіки та інтенсифікація конкурентної боротьби за вичерпні паливно-енергетичні ресурси в умовах біфуркаційності зовнішнього середовища активізували проблематику енергетичної безпеки у світі. Таким чином, питання раціонального використання усіх видів енергоресурсів, а також задіювання відновлюваних джерел енергії набуло першочергового значення.

Для України забезпечення належного рівня енергетичної безпеки є насамперед запорукою подолання стагнації економіки та поступового її відновлення на макрорівні. У цьому контексті реформування паливно-